

KS. SZYMON FEDOROWICZ

Obrzęd święceń biskupich ks. Karola Wojtyły

Ks. dr Karol Wojtyła, przygotowując się do swoich święceń biskupich, postanowił wyposażyć licznych uczestników tego liturgicznego wydarzenia w materiał, który miał im pomóc uchwycić sens i znaczenie całego obrzędu oraz poszczególnych jego elementów. Ponieważ liturgia wówczas posługiwała się językiem łacińskim, a obrzęd święceń biskupich odbywał się nieczęsto, dlatego „Wujek” dostarczył swoim przyjaciołom tekst w języku polskim, który zredagowany został na jego prośbę przez o. Franciszka Małaczyńskiego, benedyktyna z Tyńca, w oparciu o rytuał święceń, a w którym opisany został przewidziany przebieg całej ceremonii z dodaniem krótkich komentarzy. Wymowny jest zwłaszcza szczególnie o ołtarzu św. Stanisława, przy którym odbywała się część obrzędów. Pragnął zapewne w ten sposób ułatwić czynny udział w uroczystości tym, którzy razem z nim przeżywali ten doniosły dla niego i dla nich moment.

Niestety materiału tego nie wydrukowano i dzisiaj nie da się już ustalić z całą pewnością, czy stało się tak decyzją państwowych cenzorów, czy też postanowieniem władz kościelnych. W archiwum mojego ojca śp. Jacka Fedorowicza znalazłem siedem pożółkłych kartek papieru przebitkowego, na których pismem maszynowym utrwalone zostały poniższe słowa, zaś nieliczni świadkowie tamtego wydarzenia zapoznali mnie z zapamiętanymi przez nich okolicznościami powstania tego niezwykłego dokumentu¹.

¹ Zachowuję oryginalną pisownię oraz graficzny układ tekstu, który w formie maszynowej wyszedł spod rąk redaktora.

KONSEKRACJA BISKUPA
JEGO EKSCLENCJI
KS. DRA KAROLA WOJTYŁY
Biskupa tytularnego Antygony
Biskupa Sufragana Krakowskiego
w
Bazylice Archikatedralnej na Wawelu
28. IX. 1958.

„Jeden jest pośrednik między Bogiem i ludźmi, człowiek Chrystus Jezus, który wydał samego siebie na okup za wszystkich” stając się wiecznym kapłanem Nowego Przymierza. Dla prowadzenia aż do końca świata dzieła zbawienia Chrystus ustanowił sakrament kapłaństwa, przez który daje wybranym udział w Swoim Wiecznym Kapłaństwie. Mocą władzy otrzymanej w tym sakramencie kapłani zastępują wobec wiernych osobę Jezusa Chrystusa, a wobec Boga występują w imieniu wiernych.

Są 3 sakramentalne stopnie kapłaństwa katolickiego: diakonat, prezbiterat i biskupstwo. W konsekracji biskupiej charakter kapłański upodabniający człowieka do Chrystusa-Arcykapłana osiąga pełną doskonałość.

Znakiem przekazania władzy kapłańskiej jest włożenie rąk biskupa i modlitwa. W czasie konsekracji biskupiej znak ten wykonują trzech biskupów: Biskup Konsekrator oraz dwaj Biskupi Współkonsekratorzy. Ponadto odbywa się cały szereg obrzędów obrazujący otrzymaną władzę i zadania biskupa w Kościele.

Ponieważ główną czynnością kapłana jest składanie ofiary, konsekracja biskupa odbywa się zawsze w łączności z Mszą św.

Obrzędy konsekracji biskupa dzielą się na 3 części:

I. Obrzędy wstępne

II. Udzielenie święcenia

III. Zakończenie

I. OBRZĘDY WSTĘPNE KONSEKRACJI

Do katedry uroczystie wprowadza się Biskupa Konsekratora, Biskupów Współkonsekratorów oraz Elekta, tj. wybranego na godność biskupią.

Konsekrator wkłada szaty pontyfikalne w kolorze dnia, poczem zasiada przed głównym ołtarzem na faldistorium i oczekuje Elekta. Elekt i Biskupi Współkonsekratorzy udają się do ołtarza św. Stanisława. Tam Współkonsekratorzy wkładają kapy i mitry, a Elekt stułę skrzyżowaną na piersiach i kapę białą.

Tak ubranego Elekta Współkonsekratorzy prowadzą do głównego ołtarza. Starszy ze Współkonsekratorów zwraca się do Konsekratora z prośbą o udzielenie konsekracji biskupiej Elektowi. Konsekrator poleca odczytać pismo papieskie wynoszące Elekta do godności biskupiej.

Po odczytaniu pisma przez notariusza, Konsekrator egzaminuje Elekta ze znajomości prawd wiary, której ma nauczać, oraz cnót jakie biskup winien praktykować. Na pytanie Konsekratora Elekt odpowiada wedle formy przepisanej w pontyfikale. Po skończeniu egzaminu Elekt całuje rękę Konsekratora.

POCZĄTEK MSZY ŚW.

Konsekrator zstępuje ze stopni ołtarza i rozpoczyna Mszę św. po lewej stronie Konsekratora odmawia modlitwy u stopni ołtarza Elekta. Po ukończeniu modlitw Konsekrator odmawia dalej Mszę św. aż do graduau przy głównym ołtarzu, natomiast Elekt poprzedzony przez Współkonsekratorów udaje się do ołtarza św. Stanisława. Tam zdejmuje kapę i wkłada szaty pontyfikalne do Mszy św., poczem stojąc między Współkonsekratorami odprawia Mszę św. do graduau włącznie.

II. UDZIELENIE ŚWIĘCENIA

Po odmówieniu graduau Konsekrator siada na faldistorium przed ołtarzem. Współkonsekratorzy przyprowadzają doń Elekta. Konsekrator przypomina zadania biskupa mówiąc:

obowiązkiem biskupa jest sądzić, tłumaczyć, konsekrować,
udzielać święceń, ofiarować, chrzcić i bierzmować.

Następnie wszyscy wstają i Konsekrator wzywa do modlitwy za Elekta. Elekt pada na twarz, wszyscy inni klękają i odmawia się Litanię do

Wszystkich Św. Po prośbie o wieczny odpoczynek dla zmarłych, Konsekrator dodaje 3 wezwania na Elekta błogosławiąc Go:

Abyś tego Elekta pobłogo †sławić raczył,
Ciebie prosimy wysłuchaj nas Panie.

Abyś tego Elekta pobłogo †sławić i uświęcić raczył,
Ciebie prosimy wysłuchaj nas Panie.

Abyś tego Elekta pobłogo †sławić i uświęcić i konse†krować raczył,
Ciebie prosimy wysłuchaj nas Panie.

Po skończeniu Litanii Konsekrator wkłada na barki Elekta otwartą księgą Ewangelii. Klęczący za Elektem kapelan podtrzymuje ją aż do chwili, w której ma być wręczona Elektowi.

Znak sakramentalny.

A. W k ł a d a n i e r ą k

Konsekrator i Współkonsekratorzy wkładają obie ręce po kolei na głowę Elekta, mówiąc: „Weźmij Ducha Świętego”.

B. M o d l i t w a (Prefacja)

Konsekrator i Współkonsekratorzy odmawiają prefację, która jest formą sakramentalną konsekracji biskupiej. Najważniejsze są słowa:

Obdarz Twego kapłana pełnią najwyższego urzędu, a ozdobiwszy go pięknnością wszelkiej chwały, uświęć go rosą niebieskiego namaszczenia.

Namaszczenie głowy

Wypowiedziawszy sakramentalne słowa Konsekrator przerywa prefację i rozpoczyna hymn do Ducha Świętego „Veni Creator”. W czasie śpiewania tego hymnu ceremoniarz obwiązuje głowę konsekrowanego

Biskupa płócienną przepaską, poczem Konsekrator namaszcza Mu tonsurę Krzyżmem św. wypowiadając słowa:

Niech błogosławieństwo niebieskie namaści i poświęci twoją głowę na urząd arcykapłana w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen.

Namaszczenie głowy jest obrzędem pochodzącym ze Starego Testamentu. Przez ten obrzęd wyświęcano arcykapłana i przekazywano władzę królom.

Dopełnienie prefacji:

Konsekrator w dalszym ciągu odmawia prefację upraszając dla nowego Biskupa potrzebne Mu łaski.

Namaszczenie rąk:

Chór śpiewa antyfonę z psalmem 32. W czasie śpiewu Konsekrator namaszcza Krzyżmem świętym dłoń Konsekrowanego, poczem mówi: Bóg i Ojciec Pana Naszego Jezusa Chrystusa, który wyniósł Cię do godności biskupiej, niech Cię namaści Krzyżmem i olejem duchowego namaszczenia i wzbogaci hojnością duchowego błogosławieństwa. Niech będzie błogosławione to, co pobłogosławisz i uświęcone to, co poświęcisz, a włożenie tej konsekrowanej ręki lub palca niechaj wszystkim dopomoże do zbawienia. Amen.

Wręczenie pastorału.

Konsekrator poświęca pastorał, znak władzy arcykapłańskiej i podaje Konsekrowanemu ze słowami:

Weźmij łaskę, znak urzędu pasterskiego, abyś w poprawianiu występków łączył łagodność z surowością, sądził bez zapalczywości, zachęcając do cnoty pociągał serca słuchaczy łagodnością, a zachowując spokój ducha nie zaniedbał sprawiedliwości i karania. Amen.

Wręczenie pierścienia.

Konsekrator wręcza Konsekrowanemu pierścień, znak wierności biskupa wobec Kościoła, mówiąc:

Weźmij pierścień, znak wierności, abyś ozdobiony niewzruszoną wiarą strzegł od skażenia Oblubienicę Bożą, to jest Kościół święty. Amen.

Wręczenie Ewangelii.

Konsekrator zdejmując z ramion Konsekwowanego księgę Ewangelii i razem z Współkonsekratorami podaje ją Konsekwowanemu, mówiąc:

Weźmij Ewangelię i idź głosić ją ludowi Tobie powierzonemu, mocen jest bowiem Bóg pomnożyć w Tobie łaskę Swoją, który żyje i króluje na wieki wieków. Amen.

W końcu Konsekrator i Współkonsekratorzy udzielają nowemu biskupowi pocałunku pokoju, mówiąc: Pokój Tobie!

EWANGELIA I CREDO

Współkonsekratorzy odprowadzają Konsekwowanego do ołtarza św. Stanisława. Tam ociera się miejsca namaszczone Krzyżmem św., po czym Konsekwowany Biskup odprawia dalej Mszę św., aż do Ofertorium. Równocześnie Konsekrator kontynuuje Mszę św. przy głównym ołtarzu.

Msza św. od Ofiarowania do Komunii

Odczytawszy Ofertorium Konsekrator siada przed ołtarzem na faldistorium. Od ołtarza św. Stanisława wyrusza pochód z darami od nowo konsekrowanego. Składa On w ofierze 2 świece, 2 chleby i 2 baryłki wina. Główny dar stanowi materia ofiary Nowego Zakonu.

Od tej chwili Konsekrator i Konsekwowany odprawiają Mszę św. przy głównym ołtarzu. Wspólnie ofiarują, przeistaczają i spożywają jedną hostię i jeden kielich, co symbolizuje równość godności arcykapłańskiej Konsekratora i konsekrowanego, oraz wzajemną łączność biskupów katolickich, którzy razem tworzą Kościół nauczający.

III. ZAKOŃCZENIE KONSEKRACJI

Włożenie mitry.

Po udzieleniu błogosławieństwa mszalnego, Konsekrator poświęca mitrę tj. liturgiczne okrycie głowy nowego Biskupa i razem z Współkonsekratorami wkłada ją na głowę Konsekwowanego, mówiąc:

Wkładamy Panie na głowę tego Biskupa i szermierza Twego szyszak mocy i zwycięstwa. Niech z ozdobionym obliczem i głową uzbrojoną potęgą obu Testamentów będzie postrachem dla nieprzyjaciół prawdy i niech za łaską Twoją będzie potężnym ich pogromcą. Ty bowiem naznaczyłeś błyszczącymi rogami Twojej światłości i prawdy oblicze Mojżesza jaśniejące wskutek obcowania z Tobą i kazałeś włożyć mitrę na głowę Twego Arcykapłana Aarona. Przez Chrystusa pana naszego. Amen.

Włożenie rękawiczek.

Konsekrator poświęca rękawiczki, których biskup używa przy pontyfikalnej Mszy św. i razem z Współkonsekratorami nakłada je na ręce Konsekrowanego, mówiąc:

Oblecz Panie ręce tego sługi Twojego czystością nowego człowieka, który zstąpił z nieba. Jak ulubieniec Twój Jakub uprosił błogosławieństwo ojcowskie podawszy ojcu ulubioną potrawę i napój rękomy owiniętymi w skórki koźlece, tak niech ten Biskup wyjedna błogosławieństwo Twej łaski przez złożenie swoimi rękami ofiary zbawienia. Przez pana naszego Jezusa Chrystusa, który sam ofiarował się za nas w postaci grzesznego człowieka. Amen.

Intronizacja.

Konsekrator i pierwszy z Współkonsekratorów sadowią Konsekrowanego na faldistorium przed ołtarzem. Konsekrator podaje Mu pastorał. W całym splendorze pontyfikalnych szat okazuje się ludowi nowy Arcykapłan. na dziękczynienie za ten wielki dar Boży Konsekrator intonuje hymn „Te Deum”. W czasie hymnu nowy Biskup w otoczeniu Współkonsekratorów przechodzi przez kościół i błogosławi wiernych. Wróciwszy do ołtarza Konsekrowany siada na faldistorium, a obok niego staje Konsekrator i Współkonsekratorzy.

Po ukończeniu hymnu „Te Deum” Konsekrator odmawia antyfonę i modlitwę za nowego Biskupa:

Módlmy się: Boże, Pasterzu i Rządco wszystkich wiernych wejrzy łaskawie na tego sługę Twój, który z Twojej woli ma przewodzić Twojemu Kościołowi. Daj Mu, prosimy, słowem i przykładem przyczyniać się do dobra tych, nad którymi sprawuje rządy, aby razem

z powierzoną sobie owczarnią doszedł do żywota wiecznego. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Pierwsze błogosławieństwo pontyfikalne nowego Biskupa

Nowy Biskup staje przed środkiem ołtarza i udziela obecnym uroczystego błogosławieństwa, śpiewając:

Niech imię Pańskie będzie błogosławione.

O. Teraz i na wieki.

Wspomożenie w imieniu Pana.

O. Który stworzył niebo i ziemię.

Niech was błogosławi wszechmogący Bóg Ojciec Syn i Duch Święty.

O. Amen.

Podziękowanie za udzielenie Konsekracji.

Konsekrator i Współkonsekratorzy stają po stronie Ewangelii, a Konsekrowany zbliża się do nich trzykrotnie śpiewając: Ad multos annos tj. Długich lat, poczem Biskupi wymieniają pocałunek pokoju.

ZAKOŃCZENIE MSZY ŚW.

Konsekrowany w otoczeniu Współkonsekratorów wraca do ołtarza św. Stanisława odmawiając po drodze ostatnią Ewangelię. Przy ołtarzu składa szaty pontyfikalne i odprawia dziękczynienie. Konsekrator równocześnie kończy Mszę św. i składa szaty przy głównym ołtarzu, poczem Biskupi opuszczają katedrę.

W życie Kościoła wchodzi nowy następca Apostołów z podobnym do nich zadaniem: Być świadkiem Jezusa Ukrzyżowanego i Zmartwychwstałego i widzialnym zastępcą wiekuistego Arcykapłana. Dzieci Kościoła winny modlitwą swoją wypraszać pomoc do spełnienia tego posłannictwa.

Abstrakt

Artykuł zawiera tekst źródłowy polskiego tłumaczenia obrzędu święceń biskupa przygotowanego na święcenia biskupie ks. Karola Wojtyły przez o. Franciszka Małaczyńskiego OSB. Tekst został odnaleziony w archiwum Jacka Fedorowicza i przygotowany do publikacji przez jego syna ks. Szymona Fedorowicza.

Słowa kluczowe

Karol Wojtyła, biskup, święcenia, obrzęd

Abstract

Rite of Ordination of Fr Karol Wojtyła

The article contains the source text of the Polish translation of the rite of ordination of a bishop prepared for the episcopal ordination of Fr. Karol Wojtyła by Franciszek Małaczyński OSB. The text was found in the archives of Jacek Fedorowicz and prepared for publication by his son Szymon Fedorowicz.

Keywords

Karol Wojtyła, bishop, ordination, rite

